The Greek Review of Social Research

Vol 39 (1980)

39-40

Στοιχεία οργάνωσης της καθημερινής ζωής σε μεσαίο αστικό κέντρο (Λαμία)

Κώστας Ρόκος, Γεώργιος Αργυράκος

doi: [10.12681/grsr.549](https://doi.org/10.12681/grsr.549)

Copyright © 1980, Κώστας Ρόκος, Γεώργιος Αργυράκος

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/).

To cite this article:

Ρόκος Κ., & Αργυράκος Γ. (1980). Στοιχεία οργάνωσης της καθημερινής ζωής σε μεσαίο αστικό κέντρο (Λαμία). *The Greek Review of Social Research*, 39, 240–254. <https://doi.org/10.12681/grsr.549>

στοιχεία οργάνωσης της καθημερινής ζωής σέ μεσαίο αστικό κέντρο (Λαμία)

των
Κ. Ρόκου

Χωροτάκτη

Γ. Ἀργυράκου

Δρα Συγκοινωνιολόγου

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ἡ καθημερινή ζωή, ἀκόμη καί στίς συνθήκες μεσαίου αστικού κέντρου, διαφοροποιεῖται ἔντονα μέσα στήν πόλη, παρουσιάζει σημαντική ἑλλειψη συνοχής καί ἐπιδρά διαλυτικά στίς κοινωνικές σχέσεις.

Σέ ἀντίθεση μέ τρέχουσες ἀντιλήψεις καί τυπικά σχήματα, ἡ συστηματική ἀνάλυση τῆς οργάνωσης τῆς καθημερινῆς ζωῆς φανερώνει τόν καθοριστικό ρόλο τοῦ τρόπου ζωῆς καί τῶν προσδοκιῶν στή διαμόρφωσή της· ἰδιαίτερα σέ ὅ,τι ἀφορᾷ στίς σχέσεις τρόπου ζωῆς/προσδοκιῶν μέ κοινωνικο-οικονομικά, οἰκιστικά καί κυκλοφοριακά χαρακτηριστικά.

Στό βαθμό πού ἡ ἀναδιάρθρωση καί ἡ ἐξισορρόπηση τῆς καθημερινῆς ζωῆς εἶναι θέμα σχεδιασμοῦ κρίνεται ὅτι ἀπαιτεῖται ριζική ἀλλαγὴ τῆς σχεδιαστικῆς πρακτικῆς στὸν τόπο μας.

1. ὁ σκοπός καί ὁ προσανατολισμός τῆς εἰσηγήσεως

Ἡ εἰσηγήση στηρίζεται σέ συγκριτική ἔρευνα τῆς οργάνωσης τῆς καθημερινῆς ζωῆς σέ δύο γειτονιές τῆς Λαμίας (τὴν κεντρικὴ γειτονιά — «Κέντρο» — καί μιὰ περιφερειακὴ γειτονιά — τὰ «Γύφτικα») καί ἀποτελεῖ μέρος μιᾶς συνεχιζόμενης ἔρευνας κυκλοφοριακοῦ σχεδιασμοῦ στήν ἔδρα Σιδηροδρομικῆς καί Μεταφορῶν τοῦ ΕΜΠ.¹ Ἀπὸ ἓνα σύνολο 65 χαρακτηριστικῶν πού μελετῶνται στήν ἔρευνα αὐτὴ σάν παράμετροι μορφῆς-δομῆς τῆς κυκλοφορίας (βλέπε (1) καί (2)), ἐδῶ, ἐξετάζονται οἱ σχέσεις 21 χαρακτηριστικῶν: κοινωνικο-οικονομικῶν, οἰκιστικῶν, κυκλοφορικῶν καί προσδοκιῶν/τρόπου ζωῆς.

Σκοπὸς τῆς εἰσηγήσεως εἶναι τὸ νὰ δείξει τὴν ἀναγκαιότητα συστηματικῆς, ἀντικειμενικῆς καί συνολικῆς προσέγγισης σ' αὐτὸ πού συνήθως ἀγνοεῖ ἡ σχεδιαστικὴ πρακτικὴ στὸν τόπο μας: τὴν καθημερινὴ ζωὴ στὰ «σχεδιαζόμενα».

Σύμφωνα μέ τὸ περιεχόμενό της, ἡ ἔρευνα:

1. ἀρθρώθηκε :

- στὴ συνολικὴ προσέγγιση τῆς δομῆς τῆς καθημερινῆς ζωῆς γιὰ κάθε μιὰ γειτονιά
- στὴ σύγκριση τῶν δύο δομῶν
- στὸν προσδιορισμὸ τῶν κυρίων διαφοροποιητικῶν στοιχείων ἀνάμεσα στίς δύο δομές καί
- στὸν προσδιορισμὸ τῆς ἐπιρροῆς τους στὰ ὑπόλοιπα χαρακτηριστικά.

1. Οἱ εἰσηγητὲς θεωροῦν ἀπαραίτητο νὰ εὐχαριστήσουν τοὺς συναδέλφους πολιτικούς μηχανικούς κ.κ. Γ. Νέλλα, Κ. Πανέτσο καί Π. Μεγαλὸ πού συνέβαλαν μέ τὴν ἐργασία τους, καθὼς καί τὸν καθηγητὴ τῆς Ἑδρας κ. Κ. Ἀμπακούμκιν πού συνέβαλε σημαντικὰ στήν οργάνωση καί διεξαγωγὴ τῆς ἔρευνας. Ἐπίσης εὐχαριστοῦν τὸν κ. Ι. Νέλλα, ὑπάλληλο τοῦ Πολεοδομικοῦ Γραφείου Λαμίας γιὰ τὴ βοήθειά του στὴ συλλογὴ ἀπαραίτητων γιὰ τὴν ἔρευνα στοιχείων.

Τὸ περιεχόμενο τῆς ἔρευνας αὐτῆς εἶναι ἡ διερεύνηση καί κατανόηση τῆς ζήτησης τῆς κυκλοφορίας μέσω τῆς ἀναλύσεως δραστηριοτήτων καθὼς καί ἡ προτυποποίησή της (modeling) στὴ βάση συγκεκριμένου ἀναλυτικοῦ ὑποβάθρου.

2. προσανατολιστήκε στή χρήση αύστηρου άναλυτικού ύποβαθρου (μαθηματική ταξονομία) άπαράιτητου γιά:

- τήν έπιλογή καί τή δημιουργία σύνθετων χαρακτηριστικών άπό τά χαρακτηριστικά του έρωτηματολόγιου (βλέπε παρ. 3 καί 4).
- τή μέτρηση τής έντασης τών σχέσεων μεταξύ μη παραμετρικών χαρακτηριστικών καί τόν έλεγχο τής εύαισθησίας τους, καί κυρίως:
- τόν συνολικό, συστηματικό προσδιορισμό καί έλεγχο τής δομής τών σχέσεων μεταξύ τών εξεταζόμενων χαρακτηριστικών, πράγμα πού άποτελεί σήμερα σημαντική έλλειψη όχι μόνο τής έλληνικής (βλέπε, π.χ., (3)) αλλά καί τής διεθνούς σχεδιαστικής πρακτικής καί βιβλιογραφίας (βλ., π.χ., (4) καί (5)). Η είσηγηση ατή παρακολουθεί, συνοπτικά, τήν πορεία τής έρευνας, καί παρουσιάζει τά άποτελέσματα τής.

2. ή περιοχή έφαρμογής καί τά δεδομένα

2.1. Γενικά

Σάν περιοχή έφαρμογής διαλέχτηκε ή Λαμία πού μέ πληθυσμό 38.000 κατοίκων τό 1971 κατατάσσεται δέκατη τέταρτη στή διάταξη μεγέθους τών ελληνικών πόλεων. Άν καί ή πόλη άποτελεί κύριο κόμβο πού τό έθνικό συγκοινωνιακό δικτύο, δέν άναπτύχθηκε σέ ισχυρό μεταποιητικό κέντρο παρά τό σχετικό πλεονέκτημα του νομού σέ πολλούς τομείς. Η άπασχόληση στό νομό φανερώνει σημαντική καθυστέρηση τής παραγωγικής διάρθρωσής του (είναι σήμερα: 49% στόν πρωτογενή, 22% στόν δευτερογενή καί 29% στόν τριτογενή, έναντι 32%, 30% καί 38%, αντίστοιχα, στό σύνολο Έλλάδος).

Η λειτουργία τής Λαμίας σάν άγοράς—κέντρου άνταλλαγών γιά τό νομό—παράμενει ύποτονική, πράγμα πού όφείλεται κυρίως:

- στήν ανεξάρτητη άπό τήν άγορά του νομού διακίνηση-έμπορία τών προϊόντων τής έξόρυξης (σημαντικό τομέα γιά τό νομό)
- στήν «έπισκίαση» τής τοπικής άγοράς άπό τήν άγορά τής πρωτεύουσας γιά πολλά είδη
- στό ύψηλό επίπεδο αυτόκατανάλωσης άγροτικών προϊόντων.

Παρά τό χαμηλό επίπεδο άνάπτυξης τών δραστηριοτήτων μεταποίησης καί χονδρικού έμπορίου πού δέν έπέτρεψαν τή συγκρότηση τής σέ άναπτυγμένο άστικό κέντρο, ή πόλη αύξάνει σέ πληθυσμό (περίπου 10% άπό τό 1971 μέχρι σήμερα) προερχόμενο κυρίως άπ' τά χωριά τής Φθιώτιδας, ιδιαίτερα έπαρχία Δομοκού, αλλά καί άπό τά όρεινά χωριά τής Καρδίτσας, τών Τρικάλων καί τής Εύρυτανίας. Έτσι παρατηρείται άνάλογη οίκοδομική δραστηριότητα στήν πόλη, χα-

μηλότερη πάντως άπό πόλεις του ίδιού μεγέθους.

Αντίθετα — ιδιαίτερα μετά τό '70 — παρουσιάζονται έντονα νέες καταναλωτικές συνήθειες (έξαιδικευμένα καταστήματα, κυρίως ένδύσεως καί οικιακού έξοπλισμού, σούπερ-μάρκετ, ύψηλό ποσοστό ιδιοκτησίας Ι.Χ. αυτοκινήτων) καί νέες μορφές άναψυχής (κυρίως τηλεόραση καί χορευτικά κέντρα γιά νεολαία).

Η κοινωνική όργάνωση τής ζωής στήν πόλη δέν έμφανίζει — πρόσφατα — νέα στοιχεία: δέν ύπάρχουν νέοι σύλλογοι καί σωματεία, καί τά ύπάρχοντα δέν παρουσιάζουν έντονη αύξηση μελών ή δραστηριοτήτων σέ σχέση μέ τά επίπεδα του '70 μέ έξαίρεση τίς πολιτικές νεολαίες όπου, όμως, οί αντίστοιχες αύξήσεις ήταν πολύ μικρότερες άπ' ό,τι σέ άλλες πόλεις. Η έλλειψη άνώτερων ή άνώτατων εκπαιδευτικών ίδρυμάτων φαίνεται νά έχει έπίδραση στή συμμετοχή τής νεολαίας στήν κοινωνική ζωή τής πόλης.

2.2. Η περιοχή έφαρμογής

Γιά λόγους οίκονομίας του έρευνητικού έργου εξέτάζονται μόνο δύο γειτονίες τής πόλης: τό Κέντρο καί τά Γύφτικα. Τό Κέντρο εκτείνεται στόν άξονα τών κεντρικών όδών Ύψηλάντη καί Ρήγα Φεραίου, ένώ τά Γύφτικα εκτείνονται στό άνατολικό μέρος τής πόλης, άνατολικά τού Φρουρίου, καί συνορεύουν μέ τό δασύλλιο πού τό περιβάλλει (βλ. Σχ. 1). Η όριοθέτηση τών δύο γειτονιών στηρίχτηκε στήν αντίληψη τών κατοίκων γιά τή γειτονιά καί στή διαμόρφωση τών άξιών γής.

Τό Κέντρο άναπτύχθηκε στόν ιστορικό κεντρικό πυρήνα τής πόλης καί κατοικείται άπό παλιούς Λαμιώτες καί 40% περίπου, άπό γεννηθέντες στή λοιπή Φθιώτιδα κατá 15%, στή λοιπή Έλλάδα κατá 40% καί άπό γεννηθέντες στό έξωτερικό κατá 5%, καί παρουσιάζει άρκετά μεγαλύτερη κινητικότητα τών κατοίκων του άπό τά Γύφτικα. Στά Γύφτικα, παραδοσιακή γειτονιά στίς παρυφές τής πόλης, οί Λαμιώτες άποτελούν τό 75% τών κατοίκων, οί γεννηθέντες στή Φθιώτιδα τό 20% καί στή λοιπή Έλλάδα τό 5%.

Σύμφωνα μέ άναλυτικές μετρήσεις, τό έτήσιο κατá κεφαλήν εισόδημα στό Κέντρο (είσοδημα έξ έργασίας πού φτάνει στό 60% του συνολικού πρό φορολογίας εισοδήματος — έξ έργασίας καί κεφαλαίου) έφτανε στό ύψος τών 55.000 δρχ. τό 1980 καί στό Γύφτικα, αντίστοιχα, στό ύψος τών 47.000 δρχ., επίπεδα άρκετά χαμηλότερα άπό τό μέσο Έλλάδος.

Η άξία γής έφτανε τό 1980 στό ύψος τών 75.000 άνά τετραγωνικό μέτρο στό Κέντρο καί στά Γύφτικα στίς 15.000 δρχ. αντίστοιχα, ένώ ή τιμή άγοράς κατοικίας «πολυτελούς» κατασκευής στό ύψος τών

2. Τό όνομα προέρχεται άπό τούς πρώτους έποικιστές τής περιοχής — Αιγύπτιους — πού είχαν άκολουθήσει τόν Ίμπραήμ στή διάρκεια του άγώνα του '21.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 : ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗΣ

① ΟΡΟΦΟΣ	⑬ ΛΟΓΟΣ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΩΝ
② ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΛΩΝ	ΠΕΖΗ / ΣΥΝΟΛΟ ΜΕΤ/ΣΕΩΝ
③ ΦΥΛΟ	⑭ ΑΠΟΣΤΑΣΗ ΓΙΑ ΨΩΝΙΑ
④ ΗΛΙΚΙΑ	⑮ ΤΟΠΟΣ ΑΓΩΡΑΣ ΕΙΔΩΝ
⑤ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗΣ ΑΝΑΓΚΗΣ
⑥ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ	⑯ ΤΥΠΟΣ ΑΝΑΨΥΧΗΣ
⑦ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ ΑΥΤ/ΤΟΥ	⑰ ΔΙΑΣΤΑΣΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΥ-ΕΠΙΘΥΜΗΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΑΝΑΨΥΧΗΣ
⑧ ΤΟΠΟΣ ΑΓΩΡΑΣ ΑΥΤ/ΤΟΥ	⑱ ΔΙΑΘΕΣΗ ΑΛΛΑΓΗΣ ΓΕΙΤΟΝΙΑΣ
⑨ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	⑲ ΓΝΩΜΗ ΓΙΑ ΤΗ ΓΕΙΤΟΝΙΑ
⑩ ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΩΝ	⑳ ΧΡΗΣΗ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥ ΧΡΟΝΟΥ
⑪ ΜΗΚΟΣ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΩΝ	㉑ ΕΙΣΟΔΗΜΑ
⑫ ΧΡΟΝΟΣ ΜΕΤΑΚΙΝΗΣΕΩΝ	

20.000 δρχ. και 18.000 δρχ. ανά τετραγωνικό μέτρο, αντίστοιχα.

Η πυκνότητα κατοικίας (netto) στο Κέντρο είναι 105 άτομα/Ha και στα Γύφτικα 80 άτομα/Ha με αντίστοιχους συντελεστές δομήσεως 2,4 και 1. Ένδ στο Κέντρο έχει επικρατήσει το σύστημα της αντιπαροχής, στα Γύφτικα είναι σπάνιο.

2.3. Η συλλογή και η μορφή των δεδομένων

Η συλλογή των δεδομένων της έρευνας πραγματοποιήθηκε με έρωτηματολόγια κατά νοικοκυριά και με δείγμα 2,5% στο σύνολο των νοικοκυριών για κάθε γειτονιά. Μετά από μία προκαταρκτική έρευνα (pilot survey) συντάχθηκαν οι έρωτήσεις του τελικού έρωτηματολογίου.

Μετά τη συμπλήρωση των έρωτηματολογίων ακολουθήσε η οργάνωση των δεδομένων κατά τις ζητούμενες παραμέτρους και ο έλεγχος και η προσαρμογή της μορφής τους. Έλέγχθηκαν τα στοιχειώδη στατιστικά χαρακτηριστικά τους (μέση τιμή, απόκλιση, βαθμός συγκέντρωσης, μορφή κατανομής) και προσαρμόστηκαν οι αριθμητικές κλίμακες σε κλίμακες διαστημάτων³ με βάση δείκτες δημιουργίας φυσικών ομάδων (απόσταση του Hausdorff).

3. Η προσαρμογή αυτή ήταν απαραίτητη, αφού μεγάλο μέρος των χαρακτηριστικών εκφράζονται σε ονομαστικές κλίμακες ή σε κλίμακες διατάξεως.

Με την προσαρμογή των αριθμητικών μεταβλητών ολοκληρώθηκε η οργάνωση της περιγραφής των άτόμων του δείγματος (110 στο Κέντρο και 83 στα Γύφτικα) ως προς τα εξεταζόμενα χαρακτηριστικά. Ακολούθησε η διαδικασία παραγωγής συνθέτων χαρακτηριστικών από απλά και η επιλογή των χαρακτηριστικών της έρευνας σύμφωνα με μία προ-ταξονομική διαδικασία έλέγχου των σχέσεών τους.

Στόν Πίνακα 1 παρουσιάζεται ο κατάλογος των χαρακτηριστικών που χρησιμοποιήθηκαν και στο Σχ. 2 τα ιστογράμματα των χαρακτηριστικών στο Κέντρο και τα Γύφτικα.

3. η μεθοδολογία

3.1. Το αναλυτικό υπόβαθρο: Η ταξονομία

Η μαθηματική ταξονομία που τείνει ν' αποτελέσει αυτόνομο κλάδο της 'Αναλύσεως Δεδομένων αποτέλεσε το αναλυτικό υπόβαθρο της έρευνας αυτής.

Θά μπορούσαμε νά ορίσουμε την ταξονομία, γενικά, σαν τον κλάδο της 'Αναλύσεως Δεδομένων που ασχολείται με τη σύγκριση των δεδομένων με μαθηματικές δομές, και ιδιαίτερα:

- τη σύγκριση με κατατάξεις (ανάλυση ομοιότητας)
- τη σύγκριση με διατάξεις (ιεραρχική ανάλυση)
- τούς μετασχηματισμούς και τις αναγωγές δεδομένων σε χώρους μικρότερων διαστάσεων (πολυμεταβλητές δομές).

ΣΧΕΔΙΟ 2 : ΙΣΤΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ

— ΓΥΝΑΙΚΑ
--- ΚΕΝΤΡΟ

Στό έρευντικό έργο ή ταξονομία χρησιμοποιήθηκε σάν Ταξονομία Μεταβλητών όσο σάν Ταξονομία Άντικειμένων (ομαδοποίηση των ατόμων των γειτονιών, μέ βάση τά χαρακτηριστικά τους ώς πρός τίς εξεταζόμενες παραμέτρους). Στήν εισήγηση αυτή αναφερόμαστε μόνο στήν Ταξονομία Μεταβλητών.

Η Ταξονομία Μεταβλητών, όπως εφαρμόζεται εδώ, έχει τή μορφή τής ανάλυσης των σχέσεων ομοιότητας των παραμέτρων μέ σκοπό τόν συνολικό προσδιορισμό καί τήν κατανόηση τής δομής των σχέσεων μεταξύ των χαρακτηριστικών τής καθημερινής ζωής. Σκοπός μας δηλαδή είναι ή συνολική ανάλυση καί εξήγηση τής δομής των σχέσεων των παραμέτρων γιά κάθε γειτονιά καί ό προσδιορισμός τής διαφοροποίησης τής δομής αυτής ανάμεσα στίς δύο γειτονιές.

Άπό τόν πίνακα τής περιγραφής των αντικειμένων (ατόμων τής γειτονιάς) ώς πρός τά επιλεγέντα χαρακτηριστικά ($m \times n$) όπου:

m = ό αριθμός των ατόμων καί
 n = ό αριθμός των χαρακτηριστικών.

καί σύμφωνα μέ ένα επιλεγόμενο μέτρο ομοιότητας (άποστάσεως) προχωρούμε σέ ένα νέο πίνακα ($n \times n$) πού τά στοιχεία του παριστάνουν τό βαθμό ομοιότητας (άποστάσεως, αντίστοιχα) μεταξύ των χαρακτηριστικών (βλ. Πίν. 2). Άκολουθώς, σύμφωνα μέ επιλεγόμενο άλγόριθμο ομαδοποιήσαμε προσεγγίζουμε μία άλυσίδα διαμερίσεων πού παριστάνει αυτό πού ονομάσαμε «συνολική δομή των σχέσεων μεταξύ των χαρακτηριστικών» ή «δομή τής καθημερινής ζωής» σέ κάθε επίπεδο τής (βλ. Διάγραμμα 1). Η άλυσίδα αυτή άποτελεί μία διαμέριση του συνόλου των χαρακτηριστικών σέ τάξεις (ομάδες) πού — γιά κάθε επίπεδο — σχηματίζονται μέ κριτήριο τή μέγιστη έσωτερική ομοιότητα (στό έσωτερικό τής ομάδας) καί τή μέγιστη έξωτερική άπόσταση (μεταξύ των ομάδων).

3.2. Γιατί μέ Ταξονομία⁴

Η μαθηματική ταξονομία πού εδώ χρησιμοποιήθηκε κυρίως σάν ανάλυση ομοιοτήτων προσφέρει, γενικά, τή δυνατότητα συστηματικής/άντικειμενικής παρατήρησης των κανονικοτήτων πού διέπουν ένα σύνολο δεδομένων καί χαρακτηρίζουν τή δομή του. Έχει, συνεπώς, ιδιαίτερη άξία γιά έκείνα τά δεδομένα

4. Οί εισηγητές κρίνουν ότι ή παράγραφος αυτή θά μπορούσε νά έλειπε άν ή σχεδιαστική πρακτική στον τόπο μας είχε ξεπεράσει τό επίπεδο τού άφορισμού των «ποσοτικών μεγεθών» καί των μαθηματικών μοντέλων (βλ. 5ο έρώτημα ήμερίδας χωροταξίας του ΤΕΕ/3.12.1980) καί τής ταύτισης ποσοτικών στόχων καί κριτηρίων μέ συγκεκριμένες ιδεολογίες (εισήγηση «Χωροταξία καί Άνάπτυξη» στήν ίδια ήμερίδα): εκδόλωσεις βαθείας μεθοδολογικής άλλα καί ιδεολογικής σύγχυσης.

πού αναφέρονται σέ σώματα γνώσεων πού δέν μπορούν νά στηριχθούν σέ αυστηρές θεωρίες (Έλλειψη «διατυπωμένων» δομικών σχέσεων μεταξύ των κυρίων χαρακτηριστικών τους) ή άξία τής, σύμφωνα μέ τό περιεχόμενο τής, είναι αναμφισβήτητη στίς περιπτώσεις αυτές (βλ. :6) καί (7)), αφού: κανένα σώμα γνώσεων δέν μπορεί νά θεωρηθεί σάν έπιστημονικά συγκροτημένο άν δέν έχει καταφέρει — τουλάχιστον — νά προσδιορίσει γιά τά αντικείμενά του τήν αναγκαίοντα καί τή δυνατότητα του νά μελετηθούν μαζί.

Η παρατήρηση αυτή εξηγεί τήν ευρύτατη χρήση τής ταξονομίας στή βιολογία, στήν κοινωνιομετρία, στήν οίκονομετρία, στή θεωρία άναγνώρισης μορφών άλλα καί στό σχεδιασμό (βλ., π.χ., (8) καί (9)). γενικά σ' όλα τά σώματα γνώσεων όπου ό έλεγχος τής μεταβλητότητας των σχέσεων μεταξύ των εξεταζόμενων παραμέτρων είναι άπαραίτητη προϋπόθεση γιά τόν συνολικό προσδιορισμό τής δομής τους (βλ. (10)).

Στήν εφαρμογή αυτή ή ταξονομική ανάλυση έχει ιδιαίτερη σημασία:

1. Στόν έλεγχο τής αναγωγής των αριθμητικών μεταβλητών σέ κλίμακες διαστημάτων: άντί τής αυθαίρετης έπιλογής διαστημάτων πού άσκει ίσχυρή παραμορφωτική επίδραση στον προσδιορισμό των σχέσεων μεταξύ των παραμέτρων (βλ. (11)) τά διαστήματα τιμών καθορίστηκαν εδώ μέ βάση τά σκαλογράμματα άσυνέχειας μονοθετικών ταξινομήσεων καί τήν άπόσταση (κριτήριο) του Hausdorff (βλ. (12)).

2. Στήν παραγωγή συνθέτων χαρακτηριστικών από άλλα: γιά χαρακτηριστικά — όπως ή γνώμη γιά τή γειτονιά — πού άπαρτίζεται από περισσότερα χαρακτηριστικά (έπί μέρους γνώμες γιά διαφορετικές άποψεις γειτονιάς) άντί τής υποκαταστάσεώς τους — από ένα από αυτά — πού θά κινδύνευε άφ' ενός μέν νά δώσει μονομερή πληροφόρηση, καί άφ' έτέρου νά επιδράσει άνισα γιά τίς δύο γειτονιές, αναλύθηκε πρώτα ή συνολική άποψη γιά κάθε γειτονιά (μέθοδος Borda) καί άκολούθησε ή διάταξη τής γνώμης (κλίμακες Guttman) ώς πρός τήν «κεντρική γνώμη» γιά τήν κάθε γειτονιά.

3. Στήν έπιλογή των χαρακτηριστικών καί στήν ανάλυση εϋαισθησίας των εξεταζόμενων σχέσεων: γιά τά χαρακτηριστικά πού οί κλίμακές τους δέν καθορίζονται μονοσήμαντα (όπως, π.χ., καθορίζεται γιά τό φύλο) πραγματοποιήθηκαν μετρήσεις των σχέσεων τους μέ άλλα χαρακτηριστικά σέ περισσότερες κλίμακες γιά νά έλεγχθεί ή σταθερότητα των σχέσεων τους. Έπίσης, ή ανάλυση εϋαισθησίας, ό βαθμός αντιπροσωπευτικότητας γιά χαρακτηριστικά ίδιου σημαντικού περιεχομένου, καί ή διακριτική άξία τους ανάμεσα στίς δύο γειτονιές χρησιμοποιήθηκαν σάν κριτήρια έπιλογής των χαρακτηριστικών.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1: Η ΔΟΜΗ ΤΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ

ΚΕΝΤΡΟ

ΓΥΦΤΙΚΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ 3 :

ΟΙ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΤΩΝ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΝ
ΚΑΤΑ ΖΕΥΓΗ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ

1	*																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
---	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

4. Στόν αντικειμενικό και συνολικό⁵ προσδιορισμό της δομής: αντί των διακριτών διαδικασιών (division) που συνεπαγονται αξιωματική θεμελίωση, και που – γι' αυτό – είναι αυθαίρετες στο χώρο των κοινωνικών επιστημών, η συνολική δομή των χαρακτηριστικών πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με τις κανονικές που παρουσιάζει η μέτρηση των σχέσεων τους και με ομαδοποιητική διαδικασία (regrouping) αύστηρης έδραίνωσης και ποσοτικά ελεγχόμενης αξίας (κριτήρια μέγιστης έσωτερικής ομοιότητας/μέγιστης εξωτερικής απόστασως).

4. ἡ ἐφαρμογή

4.1. Έπιλογή μέτρων όμοιότητας

Δεδομένης της μορφής της περιγραφής σε κλίμακες διαστημάτων (βλ. παραγρ. 2.3.) σάν μέτρο ομοιότητας (άποστάσεως) χρησιμοποιήθηκε η απόσταση x^2 :

5. 'Ο άναγναστης μπορεί εύκολα νά διαπιστώσει τήν άξία του «συνολικού» προσδιορισμού τής δομής των χαρακτηριστικών: έλέγχοντας τó άν από τά Ιστογράμματα ή τούς πίνακες άποστάσεων και μόνο θά μπορούσε νά καταλήξει στά συμπεράσματα των παραγράφων 5.1. και 5.2.

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^m \sum_{j=1}^n \frac{(O_{ij} - E_{ij})^2}{E_{ij}}$$

Ο_{ij}: ο παρατηρούμενος αριθμός περιπτώσεων της σειράς *i* στη στήλη *j*.

E_{ij} : ο αναμενόμενος αριθμός περιπτώσεων, υπό την υπόθεση H_0 , στη σειρά i και στήλη j .

Στόν Πίνακα 2 παρουσιάζεται — κατά ζεύγη χαρακτηριστικῶν — τὸ ἐπίπεδο βεβαιότητος ποῦ ἀντιστοιχεῖ στὴν ἀπόσταση χ^2 , μεταξὺ τους, καὶ στοὺς βαθμοὺς ἐλευθερίας τῆς σχέσεώς τους. Γιά λόγους οἰκονομίας τὸ ἐπίπεδο βεβαιότητος παρουσιάζεται ἐδῶ πολλαπλασιασμένο ἐπὶ 1000.

Στόν Πίνακα 3 παρουσιάζονται οί διαφορές τῶν ἀποστάσεων κατά ζεύγη χαρακτηριστικῶν.

4.2. Επιλογή αλγορίθμου ομαδοποιήσεως

Σε προκαταρκτική διερεύνηση, δοκιμάστηκε η εφαρμογή αλγορίθμων της άπλης, πλήρους και μέσης ανάλυσεως συνδέσμου (single, complete and average linkage analysis) για την ομαδοποίηση των παραμέτρων. Βρέθηκε ότι τα αποτελέσματα των αλγορίθμων αυτών ήταν αρκετά κοντινά, κι ότι ο άλγόριθμος του

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2 : Η ΔΟΜΗ ΤΗΣ ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ

Mc Quitty ήταν ο αντιπροσωπευτικότερος, δίνοντας παράλληλα τη δυνατότητα σχετικά άπλου χειρισμού των δεδομένων.

Ο αλγόριθμος του Mc Quitty (Rank-order typal analysis) είναι μία συσσωρευτική, ακολουθητική (sequential) τεχνική της πλήρους ανάλυσης συνδέσμου όπου το κριτήριο πλήρους συνδέσμου δεν ορίζεται σάν κάποιο όριο (threshold) αλλά σάν συμβιβαστότητα στο έσωτερικό της ομάδας (consistency within the cluster) εν σχέσει προς δοσμένο επίπεδο ομοιότητας (βλ. (13)).

4.3. Τα αποτελέσματα

Στο Διάγραμμα 1 παρουσιάζονται οι άλυσίδες διαμερίσεων των χαρακτηριστικών για τις δύο γειτονιές, ξεχωριστά, και στο Διάγραμμα 2 παρουσιάζεται η άλυσίδα των διαμερίσεων των διαφορών των χαρακτηριστικών στις δύο γειτονιές (ή δομή διαφοροποίησης των χαρακτηριστικών).

Στο Διάγραμμα 3 παρουσιάζεται ο βαθμός διαφωνίας ορισμένων χαρακτηριστικών ως προς τα κύρια διαφοροποιητικά χαρακτηριστικά (χαρακτηριστικά τρόπου ζωής). Ο βαθμός αυτός (βλ. (14) και (15)) ορίζεται:

$$\delta = \frac{\sigma}{n(n-1)}$$

όπου: δ = ο βαθμός διαφωνίας
 σ = ο αριθμός των συγκρούσεων (βλ. στο σχήμα)
 n = ο αριθμός των χαρακτηριστικών

και αντιπροσωπεύει τη διαφωνία των προδιατάξεων των διαφοροποιητικών χαρακτηριστικών στις δύο γειτονιές.

5. συμπεράσματα

5.1. Σχετικά με τη σύγκριση των δύο δομών

Από τη σύγκριση των άλυσίδων των διαμερίσεων στις δύο γειτονιές (δομή των χαρακτηριστικών, βλέπε Διάγραμμα 1) συμπεραίνονται τα ακόλουθα:

1. Η ομοιόμορφα ισχυρή σύνδεση των βασικών κοινωνικο-οικονομικών χαρακτηριστικών στις δύο δομές παρά τις διαφοροποιήσεις επιπέδου (βλ. παράγρ. 2.1.) των χαρακτηριστικών αυτών (όπως προκύπτει από την ισχυρή και ομοιόμορφη σύνδεση άπασχόλησης /5/, επαγγέλματος /6/ και εισοδήματος /21/ στις δύο άλυσίδες).

2. Το ομοιόμορφα χαμηλό επίπεδο των κοινωνικών σχέσεων στις δύο γειτονιές (όπως προκύπτει από τη γενική εικόνα — βλ. παράγρ. 2.2. — και τη στενή συσχέτιση του φύλου /3/ με τα βασικά κοινωνικο-οικονομικά μεγέθη, /5/, /6/ και /21/).

3. Η ισχυρή, γενικά, σύνδεση της ιδιοκτησίας και προέλευσης του αυτοκινήτου (τόπος αγοράς) με τα

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3: ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΤΟΥ ΒΑΘΜΟΥ ΔΙΑΦΟΝΙΑΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΩΝ ΤΡΟΠΟΥ ΖΩΗΣ

βασικά κοινωνικο-οικονομικά χαρακτηριστικά (δπως προκύπτει από την ισχυρή σύνδεση της ιδιοκτησίας I.X. /7/ και τόπου αγοράς τών /8/ με τα βασικά κοινωνικο-οικονομικά χαρακτηριστικά /5/, /6/, /21/).

4. 'Η ελαφρά ασθενέστερη ισχύς τού συμπεράσματος 3 γιά τα Γύφτικα άπ' ότι στο Κέντρο (δπως προκύπτει από τη διαφοροποίηση της ομάδας Α στο Κέντρο σε Α και Α' στά Γύφτικα).

5. 'Η ομοιόμορφα ισχυρή έσωτερική συνοχή τών κυκλοφοριακών χαρακτηριστικών στίς δύο γειτονίες (δπως προκύπτει από την ισχυρή σύνδεση τού αριθμού μετακινήσεων /10/, τού μήκους μετακινήσεων /11/ και τού χρόνου μετακινήσεων /12/ στίς δύο άλυσίδες).

6. 'Η ομοιόμορφα ισχυρή επίδραση τών κυκλοφοριακών χαρακτηριστικών σε χαρακτηριστικά τού τρόπου ζωής (δπως προκύπτει από τη σύνδεση τών κυκλοφοριακών χαρακτηριστικών με τό λόγο τών μετακινήσεων πεζή/σύνολο μετακινήσεων /13/).

7. 'Η ομοιόμορφα ισχυρή σύνδεση αυτοκινήτου, κυκλοφοριακών και κοινωνικο-οικονομικών χαρακτηριστικών (δπως προκύπτει από την ομοιόμορφα ισχυρή σύνδεση τών χαρακτηριστικών Α (Α και Α') και την έπιρροή τους στη συγκρότηση της σύνδεσης Α και Β στην ομάδα Γ).

8. 'Η σχετική αυτόνομία της σύνδεσης τών βασικών κοινωνικο-οικονομικών-κυκλοφοριακών χαρακτηριστικών από τα οικιστικά ή τα χαρακτηριστικά τρόπου ζωής/προσδοκιών (δπως προκύπτει από τό χαμηλότερο επίπεδο συνένωσης τών ομάδων Α και Β στη Γ άπ' ότι με τίς ομάδες Δ και Ε).

Πόρισμα 1. (Συμπ. 1,2,3,4,7 και 8): 'Από τα συμπεράσματα 3 και 7 γίνεται φανερή ή μεγάλη σημασία και έπιρροή τού ιδιωτικού αυτοκινήτου στην κοινωνικο-οικονομική συγκρότηση της πόλης, και μάλιστα:

- παρά τό γενικά χαμηλό κοινωνικο-οικονομικό επίπεδο της (βλ. παράγρ. 2.1.) και τό χαμηλό επίπεδο τών κοινωνικών σχέσεων (συμπ. 2)
- άνεξάρτητα από τίς ιδιαίτερες διαφοροποιήσεις κοινωνικο-οικονομικού επιπέδου και συμπεριφοράς (συμπ. 1 και 4)
- σχετικά αυτόνομα από τα ιδιαίτερα οικιστικά χαρακτηριστικά και τα χαρακτηριστικά τρόπου ζωής στην πόλη (συμπ. 8).

Πόρισμα 2. (Συμπ. 5,6 και Πόρ. 1): Σύμφωνα με τό προηγούμενο πόρισμα και τα συμπεράσματα 5 και 6 προκύπτει ό ισχυρά όμογενοποιητικός (δδομικά και χωρικά) ρόλος τού αυτοκινήτου στην οργάνωση της καθημερινής ζωής στην πόλη.

9. 'Η πολύ περισσότερο διαφοροποιημένη και ασθενέστερη συγκρότηση τών σχέσεων οικιστικών και χαρακτηριστικών προσδοκιών/τρόπου ζωής άπ' ότι τών σχέσεων κοινωνικο-οικονομικών-κυκλοφοριακών χαρακτηριστικών (δπως προκύπτει από τίς σχέσεις τών

ομάδων Δ και Ε στίς δύο δομές: μεταξύ τους και στο έσωτερικό της κάθε μιάς).

10. 'Η ισχυρή και σχετικά ομοιόμορφη έπιρροή της εκπαίδευσης στη διαμόρφωση τού τρόπου ζωής και τών προσδοκιών (δπως προκύπτει από τη σχέση της εκπαίδευσης /9/ με τόν τύπο άναυυχής /16/, τη διάσταση πραγματικού/έπιθυμητού τύπου άναυυχής /17/ και τη χρήση έλεύθερου χρόνου /20/).

11. 'Η σχετικά ισχυρή και ομοιόμορφη έπιρροή τού μεγέθους τού νοικοκυριού και της ηλικίας στά οικιστικά χαρακτηριστικά και στη διάθεση άλλαγής γειτονιάς (δπως προκύπτει από τη σύνδεση τού αριθμού μελών /2/ και της ηλικίας /4/ με τόν όροφο /1/, την άπόσταση γιά ψώνια /14/, τόν τόπο αγοράς ειδών καθημερινής άνάγκης /15/ και τη διάθεση άλλαγής γειτονιάς /18/).

12. 'Η σημαντική διαφοροποίηση της διαμόρφωσης γνώμης γιά τη γειτονιά: ένώ στά Γύφτικα διαμορφώνεται με βάση τα οικιστικά χαρακτηριστικά, στο Κέντρο διαμορφώνεται με βάση τόν τρόπο ζωής (δπως προκύπτει από τη σύνδεση της γνώμης γιά τη γειτονιά /19/ με την ομάδα Δ(/1/, /14/, /15/) στά Γύφτικα και την ομάδα Ε στο Κέντρο (/16/, /17/, /20/).

13. 'Η σημαντική διαφοροποίηση της διάθεσης άλλαγής γειτονιάς: ένώ στά Γύφτικα συνδέεται σχετικά στενά με τη γνώμη γιά τη γειτονιά, στο Κέντρο συνδέεται ασθενέστερα (δπως προκύπτει από τη σύνδεση της διάθεσης άλλαγής γειτονιάς /18/ με τη γνώμη γιά τη γειτονιά /19/ στίς δύο δομές).

14. 'Η σημαντική διαφοροποίηση της σχέσης τύπου άναυυχής με τη διάσταση πραγματικού/έπιθυμητού τύπου άναυυχής στίς δύο γειτονίες (δπως προκύπτει από τη στενή σύνδεση τών /16/ και /17/ στά Γύφτικα σε άντίθεση με τη σύνδεση τους στο Κέντρο).

15. 'Η ισχυρή έσωτερική συνοχή τών χαρακτηριστικών τρόπου ζωής/προσδοκιών στά Γύφτικα σε άντίθεση με τό Κέντρο (δπως προκύπτει όχι μόνο από τίς συνδέσεις τών χαρακτηριστικών /16/, /17/, /20/ στην ομάδα Ε άλλα και από τό γεγονός ότι ένώ στά Γύφτικα ή σύνδεση τών δυνατών συνδυασμών της ομάδας τών χαρακτηριστικών /13/, /16/, /17/, /18/, /19/, /20/ παρουσιάζει πολύ μικρότερες μέσες αποστάσεις και τυπικές αποκλίσεις άπ' ότι στο Κέντρο).

16. 'Η στενότερη σύνδεση τών χαρακτηριστικών τρόπου ζωής/προσδοκιών με τα κοινωνικο-οικονομικά χαρακτηριστικά στά Γύφτικα από ότι στο Κέντρο (δπως προκύπτει άπ' τίς σχέσεις τών ομάδων Γ και Ε στίς δύο δομές).

Πόρισμα 3. (Συμπ. 2,10,15,16 και Πόρ. 2): 'Ο τρόπος ζωής και οι προσδοκίες στά Γύφτικα παρουσιάζουν μεγάλη έσωτερική συνοχή και ισχυρή σύνδεση με την κοινωνικο-οικονομική πραγματικότητα σε άντίθεση με τό Κέντρο (στίς ομάδες 1 και 16). Αυτό συμβαίνει παρά τό γεγονός ότι ό τρόπος ζωής/προσδοκίες διαμορφώνεται στίς δύο γειτονίες στίς ίδιες περίπου

συνθήκες κοινωνικο-οικονομικού επιπέδου και σχέσεων (βλ. παράγρ. 2.1. και συμπ. 2), υπό την επίδραση ίδιων παραγόντων (συμπ. 10) και στις συνθήκες της ομοιόμορφα ισχυρής ομοιογενοποιητικής επιρροής του αυτοκινήτου (Πόρ. 2) στην όργανωση της καθημερινής ζωής.

Πόρισμα 4. (Συμπ. 12,13,14 και Πόρ. 1): Στο Κέντρο το πρότυπο σχηματισμού γνώμης-απόφασης εμφανίζεται ισχυρά στρεβλωμένο (μη ὀρθολογικό-μη συνεκτικό, συμπ. 12,13,14), γεγονός που συνδέεται άμεσα με την έλλειψη έσωτερικής συνοχής του τρόπου ζωής/προσδοκιών και έμμεσα με τη χαλαρή σύνδεση τρόπου ζωής/προσδοκιών με τα κοινωνικο-οικονομικά δεδομένα. Τό αντίθετο συμβαίνει στα Γύφτικα.

Πόρισμα 5. (Συμπ. 11,16, Πόρ. 2): Παρά το γεγονός ότι τα χαρακτηριστικά οικιστικών συνθηκών διαμορφώνονται στις δύο γειτονιές υπό την επίδραση ίδιων παραγόντων (συμπ. 11) και στις συνθήκες της ομοιόμορφα ισχυρής ομοιογενοποιητικής επιρροής του αυτοκινήτου (Πόρ. 2) συνδέονται, γενικά, πολύ χαλαρά με τα υπόλοιπα χαρακτηριστικά (συμπ. 16). Στο Κέντρο παρουσιάζουν ελαφρά μεγαλύτερη έσωτερική συνοχή και συνδέονται στενότερα με τα κοινωνικο-οικονομικά-κυκλοφοριακά χαρακτηριστικά από, ὅτι, στα Γύφτικα.

5.2. Σχετικά με τη διαφοροποιητική επιρροή των χαρακτηριστικών

Η ἄλυσίδα διαμερίσεων που προκύπτει με την ίδια διαδικασία συγκρότησης ὅπως και τὼν δομῶν τὼν δύο γειτονιῶν (βλ. παράγρ. 3 και 4) και σύμφωνα με τὸ μητρώο τὼν διαφορῶν τὼν ἀποστάσεων μεταξύ τὼν χαρακτηριστικῶν (βλ. Πίνακα 3) ἀποτελεῖ τὴ δομὴ τῆς διαφοροποιητικῆς ἐπιρροῆς τὼν χαρακτηριστικῶν που ἐξετάζουμε. Σύμφωνα με τὴ δομὴ αὐτὴ (βλ. Διάγρ. 2) καὶ με κριτήριο τὸ μῆκος τῆς κάθετης σύνδεσης τὼν χαρακτηριστικῶν ἢ τὼν ὁμάδων τους μέχρι τὴν ὁμαδοποίησή τους με ἄλλα χαρακτηριστικά συμπεραίνεται:

17. Η μεγάλη διαφοροποιητικὴ ἐπιρροὴ τὼν χαρακτηριστικῶν τρόπου ζωῆς/προσδοκιῶν στὶς δύο γειτονιές (ισχυρά διακρινόμενη ἀπὸ τὴν ἐπιρροὴ ὅλων τὼν ἄλλων χαρακτηριστικῶν) πού κατὰ τάξιν φθίνουσας διαφοροποιητικῆς ἐπιρροῆς εἶναι ἡ ἀκόλουθη:

- διάθεση ἀλλαγῆς γειτονιάς /18/
- γνώμη γιὰ τὴ γειτονιά /19/
- τύπος ἀναυγῆς /16/, διάσταση πραγματικοῦ/ἐπιθυμητοῦ τύπου ἀναυγῆς /17/, καὶ χρῆση ἐλευθέρου χρόνου /20/.

Πόρισμα 6. (Συμπ. 9,17, Πόρ. 3): Οἱ προσδοκίες καὶ ὁ τρόπος ζωῆς ἀποτελοῦν σημαντικὰ ισχυρότερο διαφοροποιητικό στοιχείο στὴ δομὴ τῆς καθημερινῆς ζωῆς, στὶς δύο γειτονιές, ἀπ' ὅτι, τὰ κοινωνικο-οικονομικά, τὰ κυκλοφοριακά ἢ τὰ οἰκιστικά χαρα-

κτηριστικά τους, πράγμα που συνδέεται ἄμεσα με τὴ διαφοροποίηση τῆς δομῆς τῆς καθημερινῆς ζωῆς στὶς δύο γειτονιές.

Πόρισμα 7. (Συμπ. 17, Πόρ. 1,2,3,4): Ὁ τρόπος ζωῆς/προσδοκίες στὶς δύο γειτονιές ἀλλάζει σημαντικὰ ἐμφανίζοντας τὴν εἰκόνα δύο ἐντελῶς ἀντίθετων-συγκρουόμενων συμπεριφορῶν: σημαντικό στοιχείο ἀμορφοποίησης καὶ ἀποσταθεροποίησης τῆς κοινωνικῆς συγκρότησης τῆς πόλης:

- σύμφωνα με τὴ διαφοροποίηση τὼν χαρακτηριστικῶν τρόπου ζωῆς/προσδοκιῶν καὶ τῆς ἐπιρροῆς τους στὴν καθημερινὴ ζωὴ
- παρὰ τὸ μέγεθος τῆς πόλης, τὸ χαμηλὸ γενικά κοινωνικο-οικονομικὸ ἐπίπεδό της, τὸ χαμηλὸ ἐπίπεδο κοινωνικῶν σχέσεων, τὴ μικρὴ διαφορά τὼν ἐπιπέδων αὐτῶν στὶς δύο γειτονιές καθὼς καὶ τὴν παρουσία ισχυρῶν ὁμογενοποιητικῶν παραγόντων στὴν ὁργάνωση τῆς καθημερινῆς ζωῆς.

Ὁ βαθμὸς διαφωνίας κατὰ τὰ κύρια διαφοροποιητικά χαρακτηριστικά στο Διάγραμμα 3 (βλ. παράγρ. 4) συμφωνεῖ με τὰ προηγούμενα συμπεράσματα (βλ. τιμὲς τοῦ δείκτη δ) καὶ παράλληλα τὰ ἐρμηνεύει. Ἐτσι:

- σχετικὰ μὲ τὸ μειωμένο ρόλο τὼν βασικῶν κοινωνικο-οικονομικῶν χαρακτηριστικῶν στὴ διαμόρφωση τοῦ τρόπου ζωῆς γενικά ἀλλὰ καὶ τῆς διαφοροποιητικῆς τους ἐπιρροῆς στὰ χαρακτηριστικά τοῦ τρόπου ζωῆς: παρατηρεῖται ὅτι τὸ εἰσόδημα /21/, π.χ., δὲν παίζει σημαντικὸ ρόλο οὔτε ἀόλυτα (πουθενὰ δὲν ὑπερβαίνει τὸ ἐπίπεδο ἀπόστασης 400) οὔτε διαφοροποιητικά (πουθενὰ ἡ διαφορά ἀποστάσεων δὲν ξεπερνάει τίς 300 μονάδες ἀνάμεσα στὶς δύο γειτονιές): τὸ ἴδιο ἰσχύει καὶ γιὰ τὰ ὑπόλοιπα κοινωνικο-οικονομικά χαρακτηριστικά με τὴν ἐξάιρεση τοῦ ἐπαγγέλματος /6/ πού διαφοροποιεῖται ισχυρά στὴ γνώμη γιὰ τὴ γειτονιά /19/ (ἐπηρεάζει σημαντικὰ στὰ Γύφτικα καὶ ἀσημαντα στο Κέντρο)

- σχετικὰ μὲ τὴν ισχυρὴ ἀντεπίδραση τὼν χαρακτηριστικῶν προσδοκιῶν/τρόπου ζωῆς τόσο ἀόλυτα ὅσο καὶ διαφοροποιητικά: παράδειγμα γιὰ τὴν πρώτη περίπτωση ἡ σχέση τοῦ τύπου ἀναυγῆς /16/ καὶ τῆς διάστασης πραγματικῆς/ἐπιθυμητῆς ἀναυγῆς /17/ μὲ τὴ χρῆση ἐλευθέρου χρόνου /20/. Παράδειγμα γιὰ τὴ δεύτερη περίπτωση ἡ σχέση τῆς χρῆσης ἐλευθέρου χρόνου /20/ μὲ τὴ διάθεση ἀλλαγῆς γειτονιάς /18/.

Ἀνεξάρτητα ἀπὸ τίς ὁμαδοποιήσεις στὶς δύο δομές (Διάγρ. 1) ὅπου ἡ ἐνταξὴ ἑνὸς χαρακτηριστικοῦ σὲ μιά ὁμάδα ἀπαιτεῖ μικρὴ ἀπόσταση ἀπὸ ὅλα τὰ χαρακτηριστικά τῆς ὁμάδας, παρατηρεῖται ὅτι, ὅπως γιὰ τὸ ἐπάγγελμα στὴ σχέση του με τὴ γνώμη γιὰ τὴ γειτονιά, ἔτσι καὶ γιὰ τὰ ἄλλα χαρακτηριστικά, ἡ σύνδεσή τους με τὰ χαρακτηριστικά τοῦ τρόπου ζωῆς/προσδοκιῶν ἀλλάζει σημαντικά: τὸ φύλο /3/, π.χ., ἐνὼ συνδέεται ἀσθενῶς με τὴ χρῆση ἐλευθέρου χρό-

νου /20/ στό Κέντρο, συνδέεται ισχυρότατα, με το ίδιο χαρακτηριστικό, στά Γύφτικα. Σύμφωνα με την παρατήρηση αυτή και το συμπ. 2 συμπεραίνεται:

18. Η μεγάλη διαφοροποιητική επιρροή των χαρακτηριστικών τρόπου ζωής/προσδοκιών στη συγκρότηση των κοινωνικών σχέσεων.

Πόρισμα 8. (Συμπ. 18, Παρ. 6,7): Σύμφωνα με την ισχυρή διαφοροποιητική επιρροή των χαρακτηριστικών τρόπου ζωής/προσδοκιών στη δομή της καθημερινής ζωής, την επιρροή τους στις κοινωνικές σχέσεις και το ρόλο τους στην άμορφοποίηση-άποσταθεροποίηση της κοινωνικής συγκρότησης της πόλης, διαπιστώνεται η μεγάλη σημασία του έλεγχου και της προσαρμογής της σχέσης τους με τα κοινωνικο-οικονομικά, κυκλοφοριακά και οικιστικά χαρακτηριστικά για την αναδιάρθρωση και εξισορρόπηση της καθημερινής ζωής και των κοινωνικών σχέσεων στην πόλη.

5.3. Γενικά συμπεράσματα

Παρά το μικρό σχετικά μέγεθός της, το χαμηλό κοινωνικο-οικονομικό επίπεδο της, το χαμηλό επίπεδο κοινωνικών σχέσεων και την ισχυρή όμογενοποιητική επιρροή του αυτοκινήτου στην οργάνωση της καθημερινής ζωής, η δομή της καθημερινής ζωής διαφοροποιείται σημαντικά στη Λαμία· τα χαρακτηριστικά του τρόπου ζωής / προσδοκιών είναι αυτά που άσκουν ισχυρότατη επιρροή στη διαφοροποίηση της δομής της καθημερινής ζωής, πολύ ισχυρότερη απ' ό,τι τα βασικά κοινωνικο-οικονομικά ή οικιστικά χαρακτηριστικά, αντίθετα από τις τρέχουσες αντιλήψεις και τα τυπικά σχήματα σχέσεων βάσεις/εποικοδομήματος.

Παράλληλα, η καθημερινή ζωή της πόλης, η ίδια, η κοινωνική συγκρότησή της απειλείται με άμορφοποίηση-άποσταθεροποίηση όπως φανερώνουν:

- η ισχυρή όμογενοποιητική (δομικά και χωρικά) επιρροή του Ι.Χ. αυτοκινήτου
- τη σημαντική έλλειψη συνοχής του τρόπου ζωής και η στρέβλωση του προτύπου σχηματισμού γνώμης-απόφασης στο Κέντρο
- η έντονη αντίθεση-σύγκρουση δύο δομικά διαφορε-

τικών τρόπων ζωής στην πόλη (αντίθετα από όρι-σμένες αντιλήψεις για τις σχέσεις τρόπου ζωής σε μη αναπτυγμένο αστικό κέντρο).

Στις συνθήκες μιάς πόλης όπως η Λαμία η αναδιάρθρωση και η εξισορρόπηση των κοινωνικών σχέσεων και της οργάνωσης της καθημερινής ζωής προϋποθέτει τον έλεγχο και την προσαρμογή των σχέσεων τρόπου ζωής/προσδοκιών με τα κοινωνικο-οικονομικά, κυκλοφοριακά και οικιστικά χαρακτηριστικά.

Στό βαθμό που η αναδιάρθρωση και εξισορρόπηση της καθημερινής ζωής και των κοινωνικών σχέσεων είναι πρόβλημα Σχεδιασμού, και στίς συνθήκες μιάς πόλης σαν τη Λαμία, θεωρείται, γενικά, ότι ο σχεδιασμός αυτός προϋποθέτει ριζική αλλαγή της σχεδιαστικής πρακτικής στον τόπο μας και ειδικότερα:

1. Σημαντικές αλλαγές σ' ό,τι αφορά τη συμμετοχή στο σχεδιασμό· ιδιαίτερα:
 - στη γενίκευση και διάθρηση της συμμετοχής: η συμμετοχή του Δημάρχου ή κάποιου αντιπροσώπου του Δημοτικού Συμβουλίου δεν σώζει· η διαφοροποίηση της κοινωνικής προβληματικής προϋποθέτει άρθρωμένη συμμετοχή, κι αυτή άρθρωση Δήμο σε Συνοικιακά Συμβούλια (βλ. π.χ. (16))
 - στην ουσιαστικοποίηση της συμμετοχής: σε γειτονίες όπως στο Κέντρο ή ουσιαστική συμμετοχή των κατοίκων τους παίρνει την αξία αυτόσκοπου.
2. Σέ σαφή στοχοθέτηση βασισμένη σε μεθοδολογικά συγκροτημένη και συνολική ανάλυση της δομής των σχέσεων των χαρακτηριστικών οργάνωσης της καθημερινής ζωής.
3. Σέ συγκεκριμένη ανάλυση των επιπτώσεων του τρόπου ζωής/προσδοκιών στην οργάνωση της καθημερινής ζωής και στίς κοινωνικές σχέσεις.
4. Στόν έλεγχο της αποτελεσματικότητας των μέσων (και του ειδικού βάρους κάθε μέσου) που θα χρησιμοποιηθούν για την αναδιάρθρωση και εξισορρόπηση της καθημερινής ζωής και των κοινωνικών σχέσεων.
5. Στή χωρική εξειδίκευση των 2,3, και 4.
6. Στήν εξάρτηση του οικιστικού και κυκλοφοριακού σχεδιασμού από τα 3 και 4 γενικά, και στη στενή συνύφανσή τους σε επίπεδο στοχοθέτησης, ανάλυσης, έλεγχου προτάσεων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Νέλλας, Γ. και Πανέτσος, Κ. (1980), *Συστηματική ανάλυση μορφής κυκλοφοριακού προτύπου* (Λαμία), διπλωματική εργασία στην Έδρα Σιδηροδρομικής και Μεταφορών του ΕΜΠ.
2. Argyrakos, G. and Rocos, C. (1981), «The form of the Trans-

portation Model: a Greek Example», πρόσ δημοσίευση στο *Transportation Research*.

3. Ύπουργείο Δημοσίων Έργων (1974), *Έρευνα Χρήσεων Χρόνου*, μελέτη των Τ. και Μ. Γκουτενσβάγκερ.

4. Hansen, S. and Burnett, P. (1979), «The Analysis of Travel as an Example of Complex Human Behaviour on Spatially-constrained Situations: Measurement Issues», *Fourth International Conference on Behavioral Travel Modeling*.
5. Adler, T. and Ben-Akiva, M. (1979), «A Theoretical and Empirical Model of Trip Chaining Behaviour», *Transportation Research*, (3) 13A.
6. Benzecri, J.P. (1973), *Analyse des données*, tome I: *La Taxinomie*, Dunod, Paris.
7. Sneath, P.H.A. and Sokal (1972), *Numerical Taxonomy*, W.H. Free Man and Co., San Francisco.
8. Spencer, N.A. and Taylor, P.H.A. (1972), «Quantitative Methods in Regional Taxonomy», *Progress in Geography*, No 2. USA.
9. *Schéma Général D'Aménagement de la France* (1970), «Composantes de la fonction urbaine», Paris.
10. Ρόκος, Κ. (1979), «Κριτική ανάλυση των διαδικασιών συνθέσεως στο Χωροταξικό Σχεδιασμό», στο πλαίσιο της έρευνας *Περιφερειακή Ταξονομία*, του ΕΙΕ, 'Αθήνα.
11. Ρόκος, Κ. (1979), «Ταξονομική ανάλυση και προσδιορισμός κυκλοφοριακών ζωνών», σειρά 4 διαλέξεων στο Σεμινάριο της Έδρας Σιδηροδρομικής και Μεταφορών του ΕΜΠ, 'Αθήνα.
12. Adelman, I. and Morris, S.T. (1974), «The Derivation of Cardinal Scales from Ordinal Data», *Economic Development and Planning*, Macmillan.
13. Mc Quitty, L.L. (1967), «A Mutual Development of Some Typological Theories and Pattern-analytic Methods», *Educ. Psychol. Measurement*, p. 27.
14. Barbut, M. et Frey, L. (1971), *Techniques ordinales en analyse des données: I Algèbre et combinatoire*, Hachette, Paris, p. 75.
15. Barbut, M. et Monjardet, B. (1970), *Ordre et classification*, Hachette, Paris, p. 50.
16. «Ο Κανονισμός λειτουργίας των συνοικιακών συμβουλίων του Δήμου της Ρώμης», στο περιοδικό *Τοπική Αυτοδιοίκηση*, τεύχος 4, 1980, 'Αθήνα.